

Nr 578.

Av herr **Gavelin**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 312, med förslag till lag om allmän sjukförsäkring, m. m.*

Bland de enligt KF 26 juni 1931 antagna erkända sjukkassorna finnas några, som i nämnda förordning 47 § karakteriseras sålunda:

»Förening — — — vilken — — — enligt sina stadgar är uteslutande eller huvudsakligen avsedd för anställd vid visst eller vissa företag eller i visst yrke eller ock för personer, beträffande vilka särskilda personliga betingelser äro för handen — — —»

Dessa sjukkassor bruka kallas *yrkes- och fabriks sjukkassorna*. — Tidigare var det ganska vanligt, att sjukkassor bildades vid viss arbetsplats eller inom visst yrke. Efter sjukkassereformen 1931 återstå endast 7 dylika centralsjukkassor med (30/6 1945) ungefär 48 000 medlemmar. De skötas oklanderligt och ha i allmänhet en god ekonomisk ställning.

Socialvårdskommittén anser i sitt betänkande, att det av praktiska skäl icke läte sig göra att inom den föreslagna organisationen bibehålla de nu förefintliga yrkes- och fabriks sjukkassorna. Emot detta yttrande hemställde *fem av de berörda kassorna* om bibehållande av nu befintliga yrkes- och fabriks sjukkassor. Dessa sjukkassor hade väl fyllt sin uppgift inom den frivilliga sjukförsäkringen, och anledning funnes att antaga, att de skulle så göra även inom en obligatorisk sjukförsäkring. Svårigheterna att bemästra de administrativa uppgifterna vore icke större för dessa än för övriga erkända sjukkassor, och bibehållandet av yrkes- och fabriks sjukkassorna skulle icke medföra några särskilda olägenheter utan tvärtom betydande fördelar. På grund av sin struktur och sina verksamhetsområden hade dessa kassor intimare kontakt med sina medlemmar och hade därigenom större möjligheter att utöva sjukkontroll än de föreslagna allmänna sjukkassorna. — *Departementschefen* yttrar härom: »Från visst sjukkassehåll har yrkats att nu förefintliga yrkes- och fabriks sjukkassor måtte få bibehållas inom ramen för den nya sjukförsäkringen. Med hänsyn till de komplikationer av olika slag, som skulle vara förenade med en dylik anordning, torde emellertid en sådan lösning icke vara lämplig. Jag tillstyrker därför kommitténs förslag i denna punkt.» (Kungl. Maj:ts prop. nr 312 s. 149—153.) Enligt föreliggande förslag till lag om allmän sjukförsäkring kan yrkes- och fabriks sjukkassa ej antagas till allmän sjukkassa.

Till vad ovan sagts om yrkes- och fabriks sjukkassornas lika eller i vissa hänseenden större lämplighet än övriga sjukkassor må tillfogas, att de äro sär-

skilt skickade att handhava och verka för *den frivilliga försäkringen*. Emellertid ha deras kvalifikationer ej direkt förnekats, utan deras avskaffande motiveras med »praktiska skäl» (Socialvårdskommittén) eller »komplika­tioner av olika slag» (Departementschefen).

Det är ju tydligt, att varje undantag från regeln om territoriell indelning av sjuk­kassornas verksamhetsfält förorsakar vissa komplikationer. Frågan är endast om dessa äro så stora, att de kunna motväga *fördelarna* med bibehållandet av yrkes- och fabriks­sjukkassorna.

Tänkbara komplikationer äro:

a) De till yrkes- och fabriks­sjukkassorna hörande medlemmarna anses särskilt gynnade ur hälsosynpunkt.

b) Svårigheter att avgöra vilken sjuk­kassa en person bör tillhöra.

c) Svårigheter vid flyttning mellan sjuk­kassor.

d) Svårigheter vid sjuk­kontroll.

e) Svårigheter vid redovisning av avgifter.

Här må göras ett försök att uppskatta svårighetsgraden av dessa komplikationer.

a) De nu befintliga yrkes- och fabriks­sjukkassornas medlemmar kunna icke anses tillhöra ur hälsosynpunkt särskilt gynnade grupper. Om friskbetyg erfordras för anställning vid vissa företag där fabriks­sjukkassa finnes, så är arbetet där å andra sidan ofta förbundet med större sjukdomsrisker än det allmänna genomsnittet.

b) För medlemskap fordras anställning, som otvetydigt kan fastställas av arbets­givaren. Medlemskap gäller även familjemedlem. Det gäller efter viss kvalifikationstid (KF den 26 juni 1931 § 47) för hela livet. Kassans verksamhetsområde bör ej vara territoriellt begränsat utan gälla hela landet, detta emedan pensionärer kvarstå i kassan oberoende av bostadsort.

c) Flyttning sker på samma sätt som mellan de territoriella sjuk­kassorna vid årsskifte.

d) Sjuk­kontroll av medlemmar bosatta långt från kassans egentliga hemort kan som hittills effektivt ske genom infordrande av läkarintyg.

e) Det kan ej förnekas, att länsstyrelsernas arbete med redovisningen av sjuk­försäkringsavgifter kompliceras genom tillvaron av flera sjuk­kassor. Men uppdelningen av avgifterna på de olika kassorna kan ske *redan av arbets­givaren*, som därtill bör förpliktigas i uppbördsfö­rordningen. Det intima samarbete, som består mellan arbets­givaren och en fabriks­sjukkassa, är en garanti för att denna uppdelning blir exakt och fullständig, varför länsstyrelsernas arbete ej bör bli otillbörligt betungande.

Jag kan icke anse, att dessa och andra tänkbara komplikationer äro av den svårighetsgrad, att de motivera nedbrytandet av organisationer omfattande över 40 000 hängivna medlemmar. Jag får därför hemställa,

att riksdagen måtte besluta införandet i av Kungl. Maj:t i prop. nr 312 föreslagen lag om allmän sjukförsäkring av följande bestämmelse:

»Erkänd centralsjukkassa, vilken enligt sina stadgar är uteslutande eller huvudsakligen avsedd för anställda vid visst eller vissa företag eller i visst yrke eller ock för personer, beträffande vilka särskilda personliga betingelser äro för handen, må antagas till allmän sjukkassa utan territoriellt begränsat verksamhetsområde.

Inträde i sålunda antagen kassa må tillkomma allenast den, som innehar anställning vid visst företag eller i visst yrke eller beträffande vilken den särskilda personliga betingelsen är för handen, samt familjemedlem till sådan person. Kassan äger i sina stadgar föreskriva, att medlem skall uteslutas, då han icke längre uppfyller de angivna förutsättningarna för inträde i kassan. Uteslutning av denna grund må dock icke äga rum beträffande medlem, som tillhört kassan i fem år eller, där han uppnått 39 års ålder, två år. Utesluten medlem överflyttas till annan allmän sjukkassa å den ort där han är mantalskriven.»

Stockholm den 30 oktober 1946.

J. O. Gavelin.
